

Н. Панасенко

доктор філологічних наук, професор,
Університет Святого Кирила
і Мефодія в Трнаві
(Словацька Республіка)

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ О.О. ЖИХАРЄВОЇ «ЕКОПОЕТИКА АНГЛОМОВНОГО БІБЛІЙНОГО ДИСКУРСУ: КОНЦЕПТИ, ОБРАЗИ, НАРАЦІЇ»¹

Бурхливий розвиток лінгвістичних досліджень з акцентом на міждисциплінарному векторі як у межах гуманітарних дисциплін, так і за їх межами сприяє виникненню та подальшій розбудові нових напрямів мовознавчих (і ширше – філологічних) студій, серед яких чільне місце посідають екологічно орієнтовані наукові розвідки. На цьому тлі досить вдалою є спроба О.О. Жихаревої сягнути глибинних основ організації англомовного біблійного дискурсу крізь призму сучасного осмислення екологічно значущих вічних істин, моральних і духовних цінностей, що заслуговує на різнобічну підтримку.

Актуальність монографії визначається її зв'язком не лише з науковим, а й із соціально-світоглядним сьогоденням, переломленим крізь призму біблійних нарацій та сфокусованим на суто мовознавчих проблемах розкриття вербальних механізмів формування біблійного екодискурсу в його концептуальному, наративному й образно-символічному просторах. Актуальною вважаємо спрямованість змісту монографії на пояснення того, яким чином відбувалося становлення екологічного мислення та свідомості, передача біблійних цінностей, а також на висвітлення й інтерпретацію вербально маніфестованих в оповідній текстурі англомовної Біблії концептів екологічного змісту.

Новаторським є проведений О.О. Жихаревою комплексний аналіз щодо виокремлення ключових дискурсовітвірних біблійних екоконцептів, які інтегрують зазначені простори біблійних нарацій, уособлюють цінності екологічної свідомості. Новим є визнання біблійного екодискурсу як концептуально-семіотичного утворення, розгалуженої динамічної системи, створеної концептуальним, наративним та образно-символічним просторами, що маніфестовані сукупністю екологічно насичених біблійних нарацій і поетичних описів, які містять екологічно значущу інформацію, важливу для розкриття змісту стосунків між Богом, людиною, соціумом та природою, що формують його крізь призму ключових дискурсовітвірних біблійних екоконцептів; крім того, має подвійний онтологічний статус, оскільки не лише належить до різновидів релігійного дискурсу, почасти входячи до системи інституційних дискурсів, а й інкорпорується до особистісно орієнтованого буттєвого дискурсу, оскільки екологічний складник є однією з ключових сфер забезпечення життєдіяльності людини.

Монографія чітко вибудована та включає чотири розділи. Теоретичну базу дослідження традиційно викладено в першому розділі книги «*Теоретичні засади дослідження біблійного екологічного дискурсу*», де розглядаються питання типології екодискурсу, напрями еколінгвістичних досліджень, уточнено зміст термінів «екологічний дискурс», «біблійний дискурс», «екопоетика», введено поняття «біблійний екодискурс», окреслено особливості екодискурсу як об'єкта еколінгвістики, досліджено етапи його розвитку.

Методологічна база та практичні результати наукової розвідки представлено в трьох наступних розділах. Другий розділ «*Концептуальний простір екодискурсу англомовної Біблії*» присвячено розгляду структури концептуального простору екодискурсу англомовної Біблії крізь призму шести концептуальних екотем: «Створення Богом природи», «Створення Богом людини (соціуму)», «Ставлення людини до природи, створеної Богом», «Приписане Богом ставлення людини до сім'ї і суспільства», «Ставлення Бога до людини», «Ставлення людини до Бога», які сформовано взаємодією ключових дискурсовітвірних біблійних екоконцептів. Оригінальним і новим видається висвітлення автором концептуальних екодескрипторів, які виражені набором смислових ознак з урахуванням одиничних, подвійних і множинних контекстів їх актуалізації в зазначених екотемах за допомогою залучення апарату концептуального аналізу, що унаочнено в численних схемах і рисунках. Новим у межах такої репрезентації є введення в лінгвістичний обіг понять «концептуальна екотема», «концептуальні екодескриптори».

У третьому розділі «*Наративний простір екодискурсу англомовної Біблії: антропний фокус*» здійснюється послідовна репрезентація системної взаємодії наративних екотем, обмежених антропним фокусом, і їх кореляції з концептуальними екотемами. Для цього О.О. Жихаревою було виділено чотири наративні екотемі: «Взаємодія людини і природи», «Стосунки людини у сім'ї», «Упорядкування людини у соціумі», «Шлях людини до Бога». Новим є введення в лінгвістичний обіг поняття наративних екодескрипторів, які визначаються як певні узагальнені описові формули, що відображають екологічно навантажений сюжет або оповідний мотив, репрезентуючи таким чином відповідну наративну екотему.

У цьому ж розділі автор підкріплює власну методику в аналізованому біблійному екодискурсі виокремленням специфічних для біблійного повісткування наративних технік, серед яких особливу роль відіграють створення ефекту бумеранга, формування петлі зворотного зв'язку та побудова прийому контраста, де також розкриваються аксіологічні цінності аналізованого біблійного екодискурсу.

¹ Жихарева О.О. Екопоетика англомовного біблійного дискурсу: концепти, образи, нарації: монографія. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2018. 312 с.

У четвертому розділі монографії «*Образно-символічний простір екодискурсу англомовної Біблії*» вдосконалюється репрезентація ціннісно-сислової складової частини свідомості людини стосовно її екологічних поглядів на оточуючий світ на основі образно-символічних засобів, які розкривають екологічні стосунки в оповідних подіях і поетичних описах. Особливо цінною в цьому розділі є комплексна структура зазначеного простору, яка представлена описом екологічної образності та екологічної символіки.

На нашу думку, дослідження О.О. Жихаревої є значною мірою інноваційним: воно окреслює нову галузь на перетині когнітивної поетики, дискурсології та еколінгвістики, яку автор називає екопоетикою.

Зміст монографії, який вдало унаочнено дотичними таблицями, схемами й рисунками, що ілюструють основні положення та висновки роботи, дає підстави підтримати зазначений напрям досліджень як перспективний.

З огляду на наведене варто зазначити, що рецензована монографія О.О. Жихаревої «Екопоетика англомовного біблійного дискурсу: концепти, образи, нарації» є оригінальним науковим дослідженням, відзначається новизною здобутих результатів, має практичне значення та буде корисною й цікавою для філологів і тих, хто цікавиться проблемами екології дискурсу, екопоетики, вивченням Біблії.